

TORONTÁI

Ára: 75 para	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Beckerek, Obiliteva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:	Ára: 75 para
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Beckerek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	

A magyar politikából.

Budapest, márc. 21.

Tegnap az egységes-párt párt-
vacsoráján Csontos Pál képviselő
felhívta Bethlen miniszterelnök fi-
gyelmét a korona vásárló erejének
lelkismeretlen lerontására. Bethlen
a következőket válaszolta:

A lelketlen spekuláció megaka-
dályozásánál nemcsak a kor-
mányra, de a társadalomra is
szükség van, annak is meg kell
tennie a maga kötelességét. A ma-
gyar társadalom mesterségesen
állította elő a korona romlását és
tény az, hogy a társadalom egy
része a koronának ebből a rom-
lásából él. Nap-nap után látható,
hogy a korona romlását részben
öntudatosan, részben öntudatlan-
ul iflézik elő, gyorsítják, végered-
ményben koncentrikus támadás
folyik a korona ellen. Amíg a tár-
sadalom tudatára nem ébred an-
nak, hogy nemcsak önmagával,
de a valutával szemben is van-
nak kötelességei, addig ezeken az
állapotokon nem lehet segíteni.
Ha meglátom az erre irányuló
elszánt akaratot, akkor módot ta-
lálhatok arra, hogy ennek véget
vethessek.

Ha az üzérkedés megakadályo-
zására a tőzsde nem lesz képes,
akkor a kormány cselekszik. A
közigazgatási életben olyan erő-
ket viszünk bele, amelyek minden
spekulációval szemben is felvi-
szik az ország sulyát, képességét.
Az egységes-párt az ellenzék mai
parlamentari magatartásában bizony-
ságát látja, hogy a szélsőségek el-
leni küzdelemben minden parla-
menti tényező, még a szociáldemo-
kraták is falankszéként sorakoznak
Bethlen mögé.

Az egységes-párt vacsoráján
Bethlen bejelentette, hogy a kor-
mány behatóan foglalkozik a koszt-
pénz rendezésével. Kállay pénzügy-
miniszter a kérdéssel nyilatkozva
kijelentette, hogy szükségesnek bi-
zonyult a kormány részéről bizo-
nyos intézkedés a kosztpénzülettel
kapcsolatban. Nevezetesen a bank-
üzleteket ellenőrzés alá kell vonni,
másképp meg úgy véli, hogy indo-
kolt lesz a kosztpénzeket kiadás il-
leték alá vonni. Így a nyereség egy
része az állam részére biztosítottik.

A banküzletek ellenőrzése olyan
rendszeres alapján történik,
amelyet már az ősszel elhatároztak
az összes érdekelt bevonásával. A
korona eséséről a pénzügyminisz-
ter elmondotta, hogy az árfolyam
hanyatlását ugyanaz a két tényező
okozza, ami eddig is a budget fi-
zetési mérlegének deficitje volt. A
tiszviselők létszámapasztásának,
az állami alkalmazottaknak a feles-
legesség szempontjából való revizio-
ját illetőleg a szakminiszterek áprí-
lis elsejéig kaptak határidőt.

Április 16-án hívják egybe a szkupstinát.

Beograd, márc. 21.

A kormány tegnap miniszter-
tanácsot tartott, amelyen az új szkup-
stina összehívásának ügye is szóba
került. A tavaly decemberi házfel-
oszlató ukáz rendelkezése szerint az
új szkupstinát április 16-ikán hív-
ják egybe. A régi házszabály mind-
addig érvényben marad, míg az új
szkupstina meg nem változtatja. A

házzabály rendelkezései szerint az
összes új képviselőknek már április
15-én Beogradban kell lenniük. A
szkupstina első ülésén a házelnököt
választják meg, a második ülésen
pedig már az igazoló-bizottság veszi
át a képviselők mandátumainak
megvizsgálását, amely aktus után
az új képviselők azonnal leteszik
az esküt.

Mérsékelt a francia közvélemény.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Washington, márc. 21.

Illetékes helyen kijelentették,
hogy az amerikai kormány nem
vállalja a német javaslatoknak a
szövetségekhez való juttatását.
Amerika azon az állásponton van,
hogy Németország forduljon javas-
lataival közvetlenül a megszállás-
ban érdekelt hatalmakhoz.

Páris, márc. 21.

Az Echo de Paris jelenti Berlin-
ből, hogy a nagynemű iparosok
husvét után egy új jóvátételi terve-
zetet vitatnak meg, amelynek célja
a német francia nagyipar közötti
érdekközösség létesítése.

Francia rémlátások.

Offenburg, márc. 21.

Offenburgban öt szakszervezeti
vezért letartóztattak. A francia
csendőrök az elnök lakásán házkü-
tatást rendeztek, amely nem járt
különösebb eredménnyel. A re-
mélt titkos iratokat és merénylet-
tervezeteket, amelyek csak a fran-
cia rémlátás szüleményei voltak,
nem találták meg. A kutatás azért
mégsem járt minden eredmény nél-
kül, mert a csendőrök elkobozták a
szakszervezet egész pénztárkészle-
tét.

London, márc. 21.

Abernon berlini angol nagykövet
londoni utazását az angol lapok
jelentősnek tartják. Abernont álta-
lában olyannak ismerik, akinek
referátuma Németország helyzeté-
ről alkalmas lesz arra, hogy Bonar
Law külpolitikáját más irányba
terelje.

Páris, márc. 21.

A kormány a brüsszeli konferen-
cia eredménye alapján tájékozást
szerzett a szövetségek állásfoglal-
ásáról és ennek következtében már
nem olyan megközelíthetetlen, mint
amilyenek a jelentések mutatják.
Az egész francia közvélemény ál-
talában mérsékeltabb lett. A diplo-
máciai lépésről szóló jelentések ko-
moly közeledést eredményezhetnek.

Angliában mozog a talaj.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

London, márc. 21.

Az alsóház legutóbbi ülésén
Snowden, a munkáspárt tagja a ka-
pitalista rendszer fokozatos eltörlé-
sére tett indítványt, amit a konser-
vativ sajtó nagy megütközéssel fo-
gadott. A sajtó megállapítja, hogy
nagyon erősnek érezheti magát az
a párt, amely ilyen támadást mer
megkövetkezni.

London 2540, Páris 3585, Milano
2622, Prága 160250, Beograd 555,
Budapest 013, Varsó 00155, Wien
0007475, bélyegzett 00075.

Budapest. (Zárlat.) Amsterdam
1546—1586, Beograd 40—42, Berlin
19—21, Bukarest 18—19, London
184000—18800, Milano 190—196, New-
York 3925—4000, Páris 256—266,
Prága 116—120, Varsó 11—12, Wien
540—560, Zürich 725—750, Napoleon
14500. A többi változatlan.

TŐZSDE

Március 21.

Beograd. (Zárlat.) Francia frank
625, Dollár 96.

Devizák: London 457-75, Páris
630, Newyork 97, Genf 1810, Milano
470, Prága 288, Berlin 047, Wien 0136,
Szófia 61-50, Budapest 2-37, Am-
sterdam 38-60.

Zürich. (Zárlat.) Berlin 00260,
Hollandia 21360, Newyork 54150,

A kormány rekonstrukciója vagy lemondása?

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, márc. 21.

A tegnapi minisztertanácsban a
választások eredményeit tárgyal-
ták meg és a két muzulmán minisz-
ter és a két tárca nélküli miniszter
lemondása folytán előállott helyze-
tet vitatták meg. A kormány egyes
tagjai amellel foglaltak állást,
hogy a kormányt ki kell egészíteni,
viszont sokan azon voltak, hogy a
kormány mondjon le teljesen, mi-
után ez a jövő helyzetének kialaku-
lása érdekében sokkal helyesebb
volna. A döntést ebben az ügyben
különböző Pasity miniszterelnökre
bizták.

Az osztrák-magyar állam- adósságok.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, márc. 21.

Tegnap kezdődött meg az utód-
államok tanácskozása Wienben a
háboru előtti osztrák-magyar ál-
lamadósságokra vonatkozóan.

Vonatkatasztrófa a Ruhr- vidéken.

Essen, márc. 21.

A militarizált északi szakaszon,
Osterfeldnél súlyos kimenetelű vasu-
ti szerencsétlenség történt. A fran-
ciák által vezetett anyagvonatok
egyike kisiklott és lezuhant a több
méter magasságu töltésről. Három
kocsi pozdorjává tört. A mentési
műveletek az egész éjjelen át sza-
kadatlanul folytak. Ezideig hét
holttestet húztak ki a romok alól.
A vagonokból még egyre hallani a
rémes jajkiáltásokat. A borzalmas
vasuti szerencsétlenség áldozatai-
nak a számát megközelítőleg sem
tudták megállapítani.

Durchhalten!

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Berlin, márc. 21.

Cunó fogadta a felsősziléziai nép-
szavazás két éves évfordulója alkal-
mából nála tisztelgő sziléziai kül-
döttségét, amelynek kijelentette,
hogy a Rajna-Ruhrmenti védelmi
harc csak akkor lesz sikeres, ha azt
a birodalom valamennyi része
mindvégig változatlanul állja.

A német szükségköltségvetés.

Berlin, márc. 21.

A birodalmi gyűlés ma elfogadta
a szükségköltségvetést, amelynek
összhiánya hét egész egytized mil-
lió márka.

Közvetlen vasuti összeköttetés Temesvárral.

Beeskerek van leginkább érdekelve.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 22.

Kereskedelmi körökben napok óta sokat beszélnek a kereskedelemügyi és közlekedésügyi minisztériumnak arról a tervéről, hogy a Beeskerek—Temesvár közötti közvetlen vasuti összeköttetést újra megnyissák. A terv megvalósítása nem ütközne nagyobb elháríthatatlan akadályokba, úgy hogyha a jóakarát és belátás a román részről is megvan, megindulhat végre Romániával is a rendes, egyenes vonalú vasuti forgalom.

Beeskerek—Timisoara között teljesen felépített vasutvonal van. Torontálszécsányig a Beeskerek—Vrsac közötti vonalat használták, Torontálszécsánytól pedig átszállással új vonat indult Módoson át Temesvár felé. Ezen a vonalrészén Temesvár és Módos átadása óta szünetel a forgalom, illetve a szerb vonat csak Torontálszécsányig megy, a román pedig ellenkező oldalról Módosig közlekedik, mely alig 8—10 kilométerre fekszik Szécsánytól. A vasuti sinek használható állapotban vannak, így tehát erről az oldalról sem merülhetnek fel gátló akadályok. Megkönnyíti a terv keresztülvitelét, hogy román részén Módosnál rendes vámhivatal működik és a szerb oldalon is szerveztek nagyobb vámőrséget.

A vonat üzembehelyezése beláthatatlan jó hatással volna a személyforgalomra. Különösen a bányászati, főleg azonban a beeskerekieké érinti legközelebről a Temesvárral való közvetlen vasuti összeköttetés megnyitása. Mig Kikindán át csak hosszadalmas úton és nagy idővesztések árán jut el az utas román területre, addig Módoson át lényegesen rövidebb idő alatt, kényelmesebben kerül Romániába. Főleg azoknak volna kellemes ennek az útnak használata, akiknek Módoson vagy más határszéli községben akad dolguk, mert míg eddig csak nagy körutazás árán Timisoarán át jutottak el a kívánt helyre, addig most egyenes vonalban, minden kerülgetés nélkül kerülhetnek az illető községbe.

A személyszállítást és számtalan előnyeit leszámítva, az áruexpediálásra is jótékony hatást gyakorolna. Az új vonalon gyorsabban jutna el az áru Romániába vagy onnan a Délbánságba.

Beavatottak véleménye szerint a tervet még nem dolgozták ki részletesen, de remélik, hogy ezen is hamarosan tulesnek. Nagy kérdés persze, hogy milyen álláspontot foglalnak el a román illetékes körök. Félő, hogy román részről nem lesz meg a hajlandóság s csak a kereskedelmi szerződés megkötése után fognak közlekedésügyi tárgyalásokba becsájtkozni.

A keleti konferencia előértekezlete.

Páris, márc. 21.

A keleti kérdést tárgyaló előértekezlet szerdán összeült. Franciaországot Bompert képviseli.

Az értekezlet iránt élénk érdeklődés nyilvánul meg. Politikai körökben biztosra veszik, hogy az ülésen nagyjából létrejön a megegyezés.

Paktum Radityékkal vagy a demokratákkal?

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, márc. 21.

A pártok küzdelme a választások lezajlásával nem szűnt meg. A harc nagyobbik és mindenesetre hevesebb része csak most következik, amikor a parlament összeállítása kerül napirendre. A fontos, megszire kiható kérdés már most nagy gondot okoz a kormányfőknek s Pasily miniszterelnöknek, akinek politikai ügyességétől függ a szkupstina munkaképessége. A radikális-pártnak meg van a relativ többsége, a parlament zavartalan működéséhez azonban abszolút többség szükséges, amelynek megszerzése a vezető pártra hárul.

Nyilvánvaló tehát, hogy a kormány tárgyalásokat fog folytatni egyes pártokkal, hogy megnyerje a támogatásra vagy együttműködésre. Politikai körökben érdeklődéssel foglalkoznak ezzel az ügyvel és már számos kombináció került forgalomba Beogradban, amelyek megközelítőleg megvilágítják az esélyeket és a megegyezés irányának a lehetőségeit.

A beogradi lapok közül a „Vreme” mai számában érdekes módon tárgyalja a választások utáni helyzetét és a parlament összeállítását. A lap azt írja, hogy a radikális-párt nem kapott elég mandátumot ahhoz, hogy egyedül megdöntse vagy legalább is eredményesen felvegye a harcot a jelentős ellenzékkel, a kormány tehát, mely tudvalegőleg tisztán radikális-párti emberekből áll, koalícióra van utalva. Az új koalíció megteremtésére még nem történtek intézkedések, mert a radikálisok azt várják, hogy az összes pártok nyilatkozzanak a kormányval szemben elfoglalt álláspontjukról. Radityról azt írja a „Vreme”, hogy ha továbbra is passzív marad, megkönnyebbiti a radikálisok szorongatott helyzetét. Az abszolút többséghez százhusz képviselőre volna szükség — Radity távollmaradása esetén — amelyet könnyű szerrel megszerezhetnének. Az együttműködést illetőleg alapos politikai élelátáson nyugvó kombinációk vannak forgalomban. Így szóba kerülhetnek a délszerbiai muzulmánok, akiknek tizenhárom mandátumuk van, a hat mandátummal rendelkező németek, a románság képviselője és végül a szerb-párt egyetlen képviselője. Ha Radity megváltoztatja eddigi álláspontját és elhatározza, hogy Beogradba jön és részt vegyen a parlamenti életben, a radikálisoknak másfelé kell orientálódást keresniök. A radikálisok ebben az esetben kénytelenek valamelyik nagyobb párt ba-

Amennyiben Radity-pártja úgy határozna, hogy nem megy Beogradba, úgy a radikálisok igyekezni fognak a többi politikai pártokból többséget összehozni, amellyel dolgozhatnak.

Ha a Radity-párt Beogradba jönne, úgy a radikálisok megegyezést fognak velük keresni, ami egy közös kormány megalakításában nyerne kifejezést. Ha Radityék ezt az ajánlatot nem fogadják el, úgy a radikálisok a demokratákkal fognak kapcsolatot keresni. Ha ez a kombináció is elesik, ebben az esetben a radikális-párt a koronához fordul és kéri fogja, hogy újból apelláljon a néphez és irjon ki új választást, dacára annak, hogy a mostani választáson a radikális-párt megkapta a relativ többséget.

rátását keresni. Az egyik verzió, mely nem látszik teljesen alaptalannak, azt állítja, hogy megújul a Pasily—Pribicevity-féle koalíció olyképpen, hogy a demokraták számarányukhoz képest mellékrendű tárcákat kapnak a kormányban. Ez annál könnyebben érhető el, mintán a demokraták amugy is gyengén kerültek ki a választási harcból s így könnyen kielégíthetők.

A beogradi „Politika” az új parlamenttel kapcsolatosan azt írja, hogy a radikálisok, mivel egyedül képtelenek a szükséges többség birtokába jutni, a délszerbiai muzulmánokkal kötnek paktumot. A „Politika” szerint kombinációba jöhetnek a Spaho-esoportbeliek is, akikkel mindenesetre érintkezést fog keresni a radikális-párt. Valószínű, hogy Pasily legszívesebben a demokratákkal, különösen Pribicevity és társaival kísérli meg az egyezséget, ami azonban kevés reményvel kecsegtet. A demokraták ugyanis nem felejtik el a nagy sérelmet, hogy a választást kiíró kormányt nélkülük állították össze és nehezen bocsájtkoznak éppen ezzel a sérelmet elkövető párttal tárgyalásokba.

A radikális-párt mindenesetre mindent meg fog tenni, hogy a demokratákat a kormány részére megnyerje. Más lehetőség hiányában felajánlják nekik a koalíciót, amit talán nem utasítanak vissza.

A legveszedelmesebb tény — folytatja a „Politika” — az a körülmény, hogy a mostani választások szerint fajokra oszolva csoportosult a nép az egyes pártok köré. A szlovének — kevés kivétellel — csaknem mind Korosec mellett nyilatkoztak, a horvátok egyöntetűen Radity jelöltjeit támogatták, a szerbek pedig főképpen a radikális és demokrata-pártra adták le szavazataikat.

Hasonlóképpen irnak a többi beogradi lapok. Nagyjából fedik a két tekiütélyesebb lapársuk véleményét, mely különben egyezik a felsőbb politikai körök nézetével is. Pasily miniszterelnökre tehát nagy feladat vár a politikai helyzet tisztázása körül. Azonban Pasily már a multban bizonságát adta annak, hogy nagyobb problémák előtt is állott és megoldotta őket.

A „Politika” értesülése szerint a Radity-párt március 25-ikére Zagrebba összehívta a horvát országgyűlést, a s a b o r t és ezen fog dönteni végleges állásfoglalását illetőleg.

HIREK

Márc 23.

1749-ben szül. Laplace híres angol geológus, megalapítója a naprendszer keletkezéséről szóló u. n. Laplace féle elméletnek.

Árvaházi közgyűlés. Az árvaház-egyesület szombat délután 5 órakor a róm. kath. hitközségi nagyteremben tisztújító közgyűlést tart, amelyre az egyesület tagjait és azokat, akik tagokul kívánnak belépni, szivesen látja az Elnökség.

Milyen jó volna

most csókoltól részegen áttáncolni a réteken. Érezni, hogy vonaglik a tavaszi kéjtől a föld, hallgatni, hogy sercen a napsütésben a növény és nézni, hogy nevet kéken, boldogan az ég. Milyen jó volna valami eldugott kis faluban boldogan, tudatlanul élni, efelejtve kinzó, izzó, dőre nagy álmokat. Jó volna embernek lenni egy kicsinyég. Jó volna szeretni mindenkit és nagy meleg, puha gesztussal magához ölelni mindenkit, aki szenved, aki bus. Jó volna — jónak lenni! Gondtalannak. Csak úgy látni a világot, mint valaha régen: hányat alszunk még addig? Fehér esészhől fehér tejet inni, kis lányokkal eszterláncot játszani. Boldogan, csengőn felkacagni a vándorló felhőkre és vadnak, szertelennek lenni mint egy pogánykori istennek vagy egy-gyerekeknek. Oh, milyen jó volna kipirult arccal aludni mélyen-mélyen, szent álmok visszfényével az arcon. Nem tudni, hogy a bánat leselkedik rád és hogy a fájdalom jár a nyomdomban, mint nyáj után a farkas. Jó volna érezni a tavaszt, szent csókok álombaringató kéjét, felejtetni nagy akarások kergető kinját és elbujni valahová egy kis eldugott faluba, ahol semmi sincsen csak nyugalom, béke, béke... J.

Leforrázta magát egy kisfiu. Sulyos kimeneteli szerencsétlenség történt tegnap az Aranyeva utcában. Schäffer Ede üvegesnek Gyurka nevű két és fél éves fia egy örízetlen pillanatban lerántotta a takaréktűzhelyről a forróvízzel telt edényt, mely teljesen leforrázta a szerencsétlen gyermeket. Schäffer Gyurkát, aki az egész testen súlyos égési sebeket szenvedett, kiszállították a beeskereki kórházba.

Olaszországnak százharmincnégy milliárdba került a háború. Az olasz kamara költségvetési bizottsága tegnap kiadott jelentésében közli, hogy a világháború Olaszországnak százharmincnégy milliárd lirába került.

Keresik egy elsüllyedt hajó aranykészletét. A Matin írja, hogy a háború folyamán az „Egypt” nevű angol gőzös Brest közelében több mint egymillió font sterling értékű aranymennységgel elsüllyedt. Egy svéd társaság most megkísérli az elsüllyedt hajó föl kutatását, hogy az aranyak nyomára akadjon. Különleges tengerelattjárókat készítenek arra a célra, amelyek meg fogják állapítani, hogy a tengerfenéknél mely részén fekszik a hajó és különleges torpedókat gyártanak, amelyekkel föl fogják robbantani az elsüllyedt hajó oldalát és pánccszekrényeit.

Eljegyzés. Klein Emmy urleány Velika Kikinda és Petz Lajos Veliki Beeskerek, jegyesek.

Bezárják a németországi mozikat. Berlini szerkesztőségünk jelenti: A mozikat egész Németországban április hónapban minden valószínűség szerint bezárják. A moztulajdonosok ugyanis nem tudnak megegyezni a filmkölcsonzókkel a kölcsöndíjak pótlékaira nézve.

* **Hogyan kell gyümölcsfát ültetni?** Olvassa el a „Vajdasági Méhészeti Lapokat”. (Stari Beesej Csarnojevityeva-u. 16.)

A pápa ellenőrzi a belga és francia katonaság tetteit. Londonból jelenti: A pápa megbízta a bazelli nunciust, hogy a Ruhr-terület francia és belga csapatainak magatartásáról szóló ellentmondó híreket ellenőrizze és megbízható tudósítást küldjön.

* **Páskakiosztás.** Az izr. hitközség előjárósága közli a hitközség t. tagjaival, hogy a befizetett pászka kiosztása vasárnap, március 25-én reggel kezdődik és vasárnap délután kivételével egész héten át naponként d. e. 9—12 és d. n. 3—6 óráig folyik. Akik még nem jegyeztek, szíveskedjenek még most gondoskodni a szükségleteikről.

A németek gondoskodnak tisztviselőikről. Berlinből jelenti: A birodalmi pénzügyminiszter a berlini német tisztviselő bankszövetkezetnek háromszáz millió márkáig terjedő összeget boesájtott a rendelkezésére, hogy azt a birodalmi tisztviselőknek hitelsegély címén kiadja.

A magyar művészek lefoglalt műtárgyai. Newyorkból jelenti: A háború alatt sok magyar értéket lefoglaltak Amerikában. Többek között az 1915-iki sanfranciskói világiállításra küldött műtárgyakat, amelyek magyar festők és szobrászok tulajdonát képezik. A művészek megkísérelték jogos tulajdonukat visszakapni, ami most Redlow kapitány segítségével sikerül is. Megbízható becslés szerint a most felszabaduló magyar tulajdon értéke megközelítőleg tizenöt millió dollár.

* **Fontos újítás a Berson gummitalp.** mert feleslegessé teszi a bőrtalpat. Azáltal, hogy a Berson gummitalpak nemcsak lényegesen olcsóbbak, hanem tartósabbak is mint a bőrtalpak, ezekkel szemben nagy előnyt biztosítanak részükre. A viselésnél a Berson-gummitalpak tökéletes védelmet nyújtanak a nedvesség és hideg ellen és a járásnak ruganyosságát kölcsönöznék, ami által a járásközben való korai elfáradás ki van zárva.

A wiesbadeni színházat felgyújtották. Berlinből jelenti: A wiesbadeni tegnapi színházéggel kapcsolatban megindult a vizsgálat, amely kiderítette, hogy a színházat felgyújtották. A meggyújtás előtt robbanás volt hallható, az épület pedig egyszerre négy helyen is kigyullt.

* **Megkezdődött a husvéti nagy kalapvásár Bukovác István divatruházában.** Női szalmakalapok a legújabb modellek szerint megérkeztek. Férfi- és gyermekkalapokban legdusabb választék, valamint az összes női- és férfi-divatekkekben. Bámulatos jutányos árak.

A wieni postásstrájk. Wienből jelenti: A posta- és telefonalkalmazottak passzív ellenállása tovább tart Ausztriában. Seypel kancellár kijelentette az alkalmazottak küldöttségének, hogy az újjáépítési program alapján nem teljesítheti kívánságaikat.

Selymet csempészett a kutya. Drezdából jelenti: A szász pénzügyi hatóságok már régebben észrevették, hogy cseh emberek nagyarányú csempészést folytatnak Szászországban összevásárolt árukkal. Néhány hét óta fölűnt a szász vámőröknek egy hatalmas komondor, amely állandóan átsétált a határon és észrevették azt is, hogy mindig soványabban jön Csehországból, mint ahogyan szász területről visszatér. A minap megfogták a kutyát és rájöttek, hogy nagy ügyességgel folytatja a csempészést. Derekán a sajátjához hasonló hosszuszőrű kutyabőr volt átgombolva, alatta pedig hét méter legfinomabb selyem.

Pétervári bűnügyi statisztikája. Helsingforsból jelenti: A pétervári rendőrség most tette közé az 1922. évről szóló jelentését. A jelentés elmondja, hogy 1922 ben 286 földelített gyilkosság, 581 fegyveres rablótámadás 20.779 lopás történt. Ezekbe nincs beleszámítva a hivatalból elkövetett gyilkosságok száma. A pétervári rendőrség az 1922. év folyamán 57.831 embert tartóztatott le. A letartóztatottak legnagyobb része foglalkozástalan ember és szovjethivatalnok.

Helyreáll a béke a budapesti egyetemek körül.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, márc. 21.

Klebsberg tegnap fogadta az egyetemi ifjuság vezetőit, akik kérésre a belügyminisztert, hogy kövesse el mindent a vizsgálat sürgős és igazságos lefolytatásáért, mert a nyugalom csak úgy állhat helyre az egyetemeken. Klebsberg válaszában rámutatott arra, hogy az egyetemi ifjuság izgalma mennyire hátráltatja a tanulás és a tanítás normális menetét.

A miniszter ezután megkérte a megjelenteket, hogy csillapítsák le az ifjuságot. Az ifjuságot mindig támogató mostani kormány nem akarja, hogy közte és a kormányzat között ellentét merüljön fel, ezért kétszeres erővel törekszik a kínos ügy elsíntására.

A kultuszminiszter ezután Bársonyt, a Pázmány egyetem és az általatorvosi főiskola rektorát fogadta. Bársony kijelentette, hogy az ifjuság izgalma már lecsillapodott és megjegyezte, hogy a jövőben előreláthatólag nem fordulnak elő ilyen incidensek, mint az utóbbi napokban történtek.

Budapest, márc. 21.

Az egyetem valamennyi fakultásán megkezdődtek az előadások.

Egy ügyes, tiszta 14 éves fiú cipész- vagy szabóinasnak ajánlkozik azonnali belépésre. Bővebbet: Piking ügynöknél. - 500

Tavaszi árak, árak és gondok.

Séta a kirakatok körül

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 22.

Tegnap végérvényesen bekövetkezett a tavasz. Már kora reggel meleg napsugarak csókolgatták a földet s nem bujtak el kacérkodva a bus, szomorú felhők közé, hanem hiven kitarítottak velünk napestig, amikor fáradt erőlködéssel, gyenge lobbánással kigyulladtak a sárga villanylámpák. A korzó a hosszú ideig tartó esunya időjárás után tegnap vette fel először igazi tavaszias képét, pontosan, naptárszerűen, amint illik is. Új divatos szabású ruhák kerültek ki az utcára, melyek két héttel ezelőtt még ott lógtak a főutcai kirakatban, büszke felirásokkal és büszke árjegyzésekkel. A nők vidámak voltak, mosolygósak és drágák. A mesés tavaszi kosztümök kétségkívül ezt biznyitják.

A főutcai kirakatok is felvették tavaszias külsejüket. A téli áru végképpen kikerült a kirakatokból, hogy helyet adjon a legújabban érkezett vagy tavalyról megmaradt cikkeknek. Könnyű tavaszi kalapok, divatos wieni ingek, simmi gallérok és nyakkendők, könnyű nyári sétatálcák, ruhaszövetek szépek, finoman aláomlóak, tavaszi felöltők s minden ami a kellemes napok elmaradhatatlan velejárója, kelleke az öltözködés művészetének. A női divatkereskedések sincsenek hijjával tavaszi árunak. Könnyű, melegtónusu szövetek léles kalapok társaságában, na meg az elmaradhatatlan piperecikkek, amelyek egyik évszakhoz sem maradnak hűtlenek.

Az ákról sokat lehetne írni, legalább is annyira különbözőek. Az ezerféle gyártmány mindegyike más és más összegbe kerül, melynek megállapításánál sokszor nem is a minőség, hanem a beszerzési ár és Zürich az irányadó. Az árak megközelítőleg a következők: Kalap kétszázötől négyzázig, cipő ugyanannyi, férfing százötvenről kétszázötvenig, gallér héttől-tízeg, simmi-nyakkendő harminctől-hatvanig, ruhaszövet százötvenről a felhőkig, felöltők kétezer dinárig kaphatók. A nő öltözködésének költségeit nem soroljuk fel. Az árak ugyanis itt is annyira különbözőek, hogy nehéz a középutat megtalálni. Mindenesetre a férjek mondhatnák meg legjobban, hogy mennyibe kerülnek ma az asszonyok.

A bányási bortermelés csődje.

Vámmentességet kérnek Csehszlovákiára és Ausztriára.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 22.

A Vajdaságban, különösen azonban a Délbányásban a kivételi nehézségek miatt a bortermelők katasztrófális helyzetbe kerültek. A több oldalról elhangzott panaszok alapján már néhányszor ismertettük az e téren uralkodó anomáliákat, amelyeknek meg nem szüntése teljes csőddel fenyegeti a vajdasági bortermelést.

A vajdasági szőlők termésének alig ötven százaléka teljesen fedezi a belső szükségletet, a különböző

nehézségek miatt a felesleg kiszállítására azonban mindeztideig gondolni sem lehetett. A bortermelők nagyrésze még ma is őrzi a tavalyi termést. Általánosságban ilyen a helyzet az ország egész területén.

Ezzel a katasztrófális helyzettel foglalkozott a bortermelők országos szövetségének a napokban, Zagreb-ban megtartott kongresszusa, amelyen az ország minden területének szőlőgazdái képviselve voltak. A kongresszus egyik délbányai résztvevője átutazóban Beeskereken tartózkodott, ahol a nagygyűlés határozatáról ezeket mondotta munkatársunknak:

A kongresszuson a panaszok elhangzása után egyhangulag kimondták, hogy feliratban kéri a kormányt a Csehszlovákiába és Ausztriába szállítandó borok teljes vámmentesítésére, mert ez az egyetlen módja annak, hogy a hazai bortermelést megmentsék a biztosan bekövetkező katasztrófától. A bor-eladás teljesen stagnál, s ha a válságon radikális intézkedéssel hamarosan nem segítenek, a következő évben képtelenek lesznek a területek megmunkálására. Elhatározta még a kongresszus, hogy a zagrebi mintavásárral kapcsolatban borkiállítást rendez, hogy a jugoszláv bornak piacot teremtsen, továbbá hogy március 20-ikától kezdve a zagrebi tőzsdén állandóan jegyeztetik az összes hazai borárakat.

A zagrebi konferencia határozata remélhetőleg nem fog süket fülekre találni. A bányási bortermelés sorsa a kormány kezében van és csak a határozatától függ, hogy a bortermelés és borkereskedelem fejlődésnek indulhat-e vagy pedig teljesen a tönk szélére jut.

Bohém-gazdálkodás a bécsi középbankoknál.

Bécs, március 20.

Több sajtóságos esemény most erősen ráterelte a figyelmet azokra a bécsi közép és kisebb bankokra, amelyek a legutóbbi években lezajlott inflációs periódus során szinte gombamódról elszaporodtak az osztrák metropolisban. A legnagyobb feltűnést azonban kétségkívül a Wiener Kommerzialbank afférje kellette legutóbb. Ez a pénzintézet, amelyet a háború alatt néhány ipari vállalkozó 10 millió koronás szerény tőkével alapított, fennállásának legelső időszakában az eredményes tranzakcióknak és alapításoknak egész sorát hajtotta végre és olyan kapcsolatokat szerzett, melyek a legnagyobb mértékben alkalmasak voltak arra, hogy a közönség bizalmát e bank irányában a legnagyobb mértékben felébresszék. Így kapcsolatot létesített több elsősorban bécsi bankcéggel, mint C. Schlesinger, Trier és Co. D. H. Kretschmer és Co. és azonkívül a londoni Eastern Traden bankkal.

A bank hamarosan fiókintézetet nyitott Budapesten és Csernovitzban, majd a pénzügyi világ legnagyobb meglepetésére legutóbb az a hír terjedt el, hogy fuzionálni készül a Central Creditbankkal. Ez a hír annál pikánsabban hangzott, miután körülbelül azt jelentette, mintha

például a Creditanstalt a Depositenbankba kívánt volna beolvadni. A Central Creditbank előbb egy jelzálogintézet volt, melynek részvényei a Laenderbank tárcájában voltak. A részvények nagy részét később Lusztig Hugó, a Kola-bankház előbbi társfőnöke szerezte meg, ki nagyarányú értékpapír, deviza és egyéb pénzügyi műveleteket bonyolított le s ennek során hamarosan a legnagyobb pénzügyi szükségbe jutott olyan anyagra, hogy legutóbb már valóságos görcsös igyekezetet volt kénytelen kifejteni, annak érdekében, hogy idegen tőkét szerezzen magának. Ez a bank volt az, amely az utóbbi hetek során napipénzért állandóan százalékot fizetett, melyeknek fedezetül, mint utólag kiderült a saját tárcájában levő Kommerzialbank-részvényeket s az egyéb értékeket adta át, még a szindikátusi darabokat is igénybevéve.

Még ma is nagy rejtély fedi azokat az eseményeket, amelyek a Wiener Kommerzialbanknál legutóbb lejátszódott. Mindössze az állapítható meg, hogy e bank direktorai szinte pánikszzerűen menekülve hagyták oda állásaikat, továbbá, hogy a bank legutóbb a legjobb felelt utasította el s azonfőül az általa alapított vállalatok részvénytörzsét sajátosság nemtörődomséggel engedte át idegen kezek számára. Ez a furcsa öngyilkossági politika mondható egészen egyedülálló Bécs pénzügyi életében s ami még sajátosabb, hogy e dolgok valódi okáról eddig egyáltalán semmit sem tudott meg a nyilvánosság és nem-hogy egyetlen kommuniké nem jutott a sajtó számára, de eddigé semmiféle intézkedés nem történik arra nézve sem, hogy e különös dolgok felülvizsgálata céljából rendkívüli közgyűlés hívassék egybe.

Más természetű a Lombard- és Escompte Bank esete, melynek nehézségei főként az egyik pénztárosának manipulációira vezethetők vissza. Ez ugyanis a felek nagy részének olyan csekket állított ki, amelyek egy nem létező bankot, a „Rio de la Plata” nevű pénzintézetet jelölték meg. Maga az Escompte-bank is egy ilyen hamis csekk folytán mintegy 150 millió koronával károsult, míg a felek kárösszegei a manipulációk révén körülbelül 1300 millió koronára tehetők. Jogász-körökben most azon vitakoznak, hogy abból a hatalmas kárösszegeből milyen arányban vonható felelősségre a bank a felek részéről.

Beszélnék Bécsben még két más kisebb pénzintézetéről is, melyek ugyasaját, mint a rábizott idegen tőkéket az alkalmazottak sikkasztásai révén elvesztették. A szóbanforgó bankok kompromittált tisztviselői a bécsi hanyatló konjunktúra mellett is kétségbeesetten igyekeztek tovább folytatni spekulációs tevékenységeiket és ennek során természetesen mind több és több veszteség érte őket a bankjuk rovására.

Nyilttér

Ezen rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Felszólítom mindazon hitelezőket, kiknek egy Polacsek Ábrahámné, valamint Klekker József tordai lakosoknál követelésük van, azt jelentsék be nálam 8 napon belül, mert azontuli bejelentések nem lesznek figyelembe véve.

Wéber János kereskedő,
Torda.

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy raktáron tartok saját műhelyemben jó minőségű szövetből készült

ferfitönyöket
jutányos árért. Megrendeléseket pontosan, a legújabb divat szerint készítek mérték után. A n. 6 közönség szíves pártfogását kérem: **KOCSIS E. férfiszabó, nagyhid mellett, Ambrózi-házban**

Ki cserélné el

3-4 szobás lakását 2 szobából s összes mellékhelyiségekből álló **lakással?**
Ajánlatokat kérek a Torontál kiadóhivatalába

Vérnarancs

carbíd, Beocsini Portlandcement, darabos mész

és minden más fűszer, festék és építési cikk kapható

Özv. Guttman Jakabné és Fiai cégnél Vel Beeskerek.
Telefon 96.

Üzletmegnyitás!

A pančevoji Srpska Banka Rt. faosztálya Kovinban megnyit, ahol mindenféle építéshez és asztalosoknak szükséges faanyag úgy kicsinyben, mint nagyban előnyös árak mellett dus választékban kapható. -- Fatelepünk közvetlenül a vasutállomáshoz kiágazó sínek mellett fekszik --

Rézgálic 98-99%, Kén és Majungai 1^a Raffia

vagontételekben és kisebb mennyiségben kaphatók:

Jugoslavija Prometno D. D.-nál

Zagreb, Gajeva ul. 10. Telefon 9-41.

Sürgőnycim: „Jugopromet“.

Eladó üzemnagyobbítás végett

két drb Boulér-gőzkazán, mindegyik 20 m. tüzelővel 4 légkörnyomással, az összes durva és finom armaturával.

Egy drb gőzgép üzemben látható, 60 lóerős lendítőkerékkel és tárcsával.

1 drb használt állapotban teljesen komplett új szeszfinomító-készülék 150 l. óránkénti teljesítőképességgel, németországi gyártmány acéllemezéből, condensator defleg-motorral.

Egy darab Siemens Schukert-generator 430-500 Amper teljesítménnyel, alig használva

J. F. Schetecka, Beograd.

Egy íróasztal olcsón eladó.

Cim: Car Dusanova (Váraltai) u. 19. sz.

Bőrfedellemez. Erős! Tartós! Vihartálló!

Gyártja: Beogradi Asphalt és Kátrány Vegytermékek Gyár. Beograd. Sürgőnycim: Grozit. Vuka Karadžića 6. — Telefon: 27-20

Csak az a valódi Grozit bőrfedellemez, melynek tekercsei ezen címkével vannak ellátva! Utána ne fogadjon el! — Gyártmányai: Asphalt és kátrány, facement, karbolineum, kőszék-kátrányszurok, bitumen, asphalt mastix fedéllak etb., stb.

Egy 35-ös, egy 25 HP szivógázmotor, egy alpha tejszeparátor és egy Wertheim-szekrény üzemnagyobbítás végett 471

eladók

Bővebbet: Petrogradska utca 33. szám.

Száz hold

legeltetésre avagy kaszálónak alkalmas legelő, amelyen 2 kut is van, kedvező feltételek mellett bérbeadó. Ugyanott kapható egy fél vagon burgonya. Közlebbi felvilágosítást ad Milan Nedeljkov kereskedő Szerb-Ittében.

Ginter és Társa

szobatestők és mázólok elvállalnak mindennemű e szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett. 503
Tomasováci-utca 23 szám.

Eladó egy csinos lakóház

mely áll 4 szoba, 1 konyha, 3 éleškamra, üvegesfolyósó, mosókonyha, istálló, kotárka, raktárral és szép szőlő- és konyhakerttel. Vétel esetén azonnal beköltözhető. — Bővebbet e lap kiadóhivatalában. 481

Ápolónő kerestetik.

Cim a „Torontál” kiadóhivatalában.

Üzlethelyiség iparosnak kiadó

Jégl Péter 490
fűszerkereskedőnél
Brigadir Risztya (Aradáci) utca.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük t. üzletfeleinket, ismerőseinket és barátainkat, hogy Marer Simon ur cégünkbe mint cégtárs belépett, mely alkalmából továbbra is szíves támogatásukat és pártfogásukat kérjük.

Kitünő tisztelettel
Parfumerie Berceuse
Novi Sad, Jermenska ul. 3.

Keresek

egy szoba-konyhás lakást, esetleg butorozva is megfelel. 450

Cim a „Torontál” kiadóhivatalában.

Prémfestő (Pelzárber) kerestetik

elsőrangú fizetéssel, állandó munkára. Csak írásbeli ajánlatok intézendők „Prémfestő” jelige alatt

Aksentijević és Fixman
hírlapterjesztő és hirdetővállalat
Beograd, Skopljanska 18.
Postafiók 176. Telefon 22-22.